

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, szombat, 1908. szeptember 19.

201. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és fők-kiadóhivatal (telefonszám 954)
Susák Uskočka ulica 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Az új ipartörvénytervezet rendelkezései a sztrájkok, munkáskizárások stb. dolgában.

I.

Mindenki, aki a sztrájkügy törvényhozási szabályozását eddig sürgette, a *sztrájktervény* gyűjtőszó alatt a következő törvénymateriát értette: a) a munkásszakegyesületi ügy, b) a békéltetés, c) a munkaközvetítés és d) a sztrájkjog szabályozása.

A sztrájktervényért küzdők tulnyomó része mindig azon az állásponton volt, hogy úgy a munkások egyesülési joga, mint a sztrájkra való joguk elismerendő, de egyuttal minden módon gondoskodás történjék egyfelől az e jogokkal való visszaélések meggátlására s másfelől a sztrájk kitörésének lehető megakadályozására.

Teljes elismeréssel tartozunk honorálni most azt, hogy a készülő ipartörvény szintén erre az álláspontra helyezkedett s a munkásvizsályok fentebb felsorolt minden vonatkozására kiterjedő szabályozással szolgál az új ipartörvény tervezetében, amelynek ismertetését lojálisan annak az őszintén elismerésével kel bevezetnünk, hogy — kevés részletkérdésben való eltérő nézetünkől eltekintve — sztrájkjog terbevet szabályozásával nemzeti iparunk minden jogosult igényét kielégítve találjuk.

De lássuk magát a javaslatot. Az egyesülés, összebeszélés és sztrájk jogának őszinte elismerésével kezdődik a tervezetnek XXIX. fejezete, amely a munkabeszüntetések és kizárások ügyét szabályozza. Míg ugyanis eddig a munkafeltételek megváltoztatása iránti összebeszélések jogérvénytelenek voltak, addig a tervezet 541. §-a azokat a jogérvényesnek deklarálja.

A törvényben elismerteknek tartott sztrájkokkal és kizárásokkal szemben a tervezet 542. §-a felsorolja az el nem ismert, illetve tilos sztrájkokat és munkáskizárásokat. Tilosak az oly munkabeszüntetések és kizárások, melyek célja:

1. törvényellenes munkafeltételekre;
2. az egyesülési vagy nem egyesülési szabadság ellen;
3. hatósági uton ugyanis kieszközölhető kötelezettségek teljesítésére;
4. a munkaszabadság vagy az alkalmazás, illetve, helyvállalás szabadsága ellen irányul.

Tilos továbbá a munkabeszüntetés, illetve kizárás létesítésére irányuló oly egyezmény, amely a munkát a posta- és távirduzemenél alkalmazottakkal a felmondási idő betartása nélkül hagyná abba; épúgy tilos az alkalmazottakat kizárni, illetve ezeknek sztrájkjára nézve megállapodni, akiknek munkaviszonya szerződés szerint 8 napnál nem hosszabb felmondási idővel és egyszerre megszüntethető, vagy 8 napnál nem hosszabb idő alatt felmondás nélkül megszűnik.

Tilos — a sztrájk, illetve „lock out“ idejét kivéve — bizonyos munkaadók bojkottjára, illetve bizonyos alkalmazottak nem alkalmazá-

sára nézve megegyezni. Tilos a sabotage, illetve a szerződést megszegő oly sztrájk vagy kizárás, amely a szerződéses felek egyikének a másikra bízott ingó vagy ingatlan vagyontól lényeges megrongálásnak teszi ki, illetve, amely munkabeszüntetés, tekintet nélkül arra, hogy a felek közt áll-e fenn szerződés vagy sem, bárkinek életét vagy testi épségét veszélynek teszi ki (ez utóbbi tén burkoltan az orvossztrájkokra vonatkozik).

A közvilágítási, vízvezetési, folyam- s tengerhajózási, kompszolgálati s a közkórházi meg tüzoltói szolgálatban sztrájknak s kizárásnak nincsen helye. Ezekben a szolgálati ágakban a munkaviszályok vagy a munkafeltételek megváltoztatására irányuló mozgalmak döntő bírak elé bocsátandók. A döntő bíráskodásról külön fejezet intézkedik igen részletesen.

A sztrájkolás szabadsága és jogérvényesége (épúgy, mint a kizárásoké, mert minden, ami sztrájkolóknak tilos, az a kizáróknak sincs megengedve) nem vonatkozik az iparostanulókra és a fiatal munkásokra s általában a 16 éven aluli egyénekre, akiknek a szervezkedés tilos.

Az eddig felsorolt sztrájktilalmak foganata érdekében a tervezet megtiltja az el nem ismert sztrájkokra vonatkozó izgatást is (felhívást szó, irat, nyomtatvány vagy képes ábrázolat útján). De még a törvényesen elismert sztrájkokban való részvételre sem szabad senkit rákényszeríteni a) csalárd megtévesztés; b) erőszak vagy titelles bántalmazás; c) nyilvános megbélyegzés; d) kárral vagy hátránnyal való jogtalan sújtás; e) ezekkel, illetve büntetett vagy vétség elkövetésével való fenyegetés útján.

Általában tilos a fenti eszközökkel bárkit szabad akaratának törvényszerű érvényesítésében korlátozni. Az e tilalmak ellen vétők és pedig úgy a tettesek, mint a részesek és felbujtók egyetemlegesen felelősek az okozott kárért. De a kártérítés kötelezettségén kívül a sztrájktilalmak ellen vétők kihágás elkövetésében is részeseknek nyilvánítottak, s amennyiben cselekményük súlyosabb beszámítás alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetők.

Ugyanezen büntetés alá esik az, aki a végből, hogy valaki a munkafeltételek befolyásolására irányuló valamely megállapodást elfogadjon vagy annak teljesítését elutasítsa vagy az ily megállapodáshoz vagy egyesüléshez csatlakozzék vagy ne csatlakozzék, amellyel megmaradjon, vagy attól elálljon, vagy a munkaadóknak vagy alkalmazottaknak törvény által kötelezően elő nem írt egyesületbe be vagy be ne lépjen, abban benamaradjon, onnan kilépjen vagy abban bizonyos magatartást kövessen, az illető személyt csalárdul megtéveszti vagy

ellene vagy hozzátartozója ellen erőszakot alkalmaz, őt vagy hozzátartozóját tetteleg bántalmazza vagy hátránnyal jogtalanul sújtja, vagy szóval vagy irat, nyomtatvány vagy képes ábrázolat útján nyilvánosan megbélyegzi, vagy ezek valamelyikének vagy büntetnek, vagy vétségnek elkövetésével fenyeget.

Megjegyezzük azonban, hogy az e pontban említett cselekmények miatt kihágási eljárásnak csak a sértett fél indítványára és csak akkor van helye, ha a cselekmény elkövetése után harminc nap alatt feljelentetett.

Ez utóbbi korlátozó intézkedésen valósággal meghökkenünk. Joggal véltük a sztrájktervényről azt remélni, hogy a sztrájktilalmak ellen vétőkkel szemben a kihágási eljárás hivatalból lesz megindítandó, de legalább is azt, hogy az eljárás nemcsak a sértett fél indítványára lesz megindítandó. Nevezetesen az ipari egyesületekről szóló XXXIV. fejezetnek 715. pontja azt a reményt ébresztette fel bennünk, hogy az aktorátus joga a sztrájktilalmak dolgában éppúgy megfog adadni az ipari egyesületeknek (esetleg az ipartestületeknek), amint alternative megadatott a kollektív szerződések megszegése esetén a kártérítés iránti követelés joga az ipari egyesületeknek, a sértett fél felhatalmazása alapján.

Az aktorátusra vonatkozó e kívánság teljesítése nélkül féltünk, hogy a sztrájktilalmak nagy része papíron fog maradni, nevezetesen a dolgozni akarók védelme tisztára írott malaszt-nok fog bizonyulni.

A sztrájkkénszer eszközei ugyanis mindig a dolgozni akaró munkásokkal szemben alkalmazhatók; a tapasztalat pedig beigazolta már eddig is, hogy a munkaszabadságukban bármily törvényellenesen megháborított munkások nem tesznek feljelentést az őket fenyegető megbélyegző, bántalmazó s egyéb módon terrorizáló munkástársaik ellen. Ily esetekre vonatkozólag még az sem lenne tulzott követelés ha az aktorátus a dolgozni akarók munkaadói részére reklamáltatnék.

Ez a követel s különösen ama sztrájktilalom tárgyában volna helyénvaló, amely a büntető határozatok 798. pontjának 7. pontjában foglaltatik s a sztrájk-ország állításra vonatkozóan úgy intézkedik, hogy kihágást követ el s a fent említett büntetés alá csak az, aki a gyárak, műhelyek vagy oly helyiségek előtt, ahol a munkaadó, munkavezető vagy az alkalmazottak laknak, tartózkodnak vagy dolgoznak, oly csoportosulásban vesz részt, melynek célja a munka megkezdésének vagy folytatásának megakadályozása.

Ez a kihágás már az agresszivitásánál s egész természeténél fogva olyan, hogy a feljelentést miatta alig is tehetné meg más, mint az az iparos, akivel, illetve akinek dolgozni kívánó munkásával szemben elkövetetik.

Előfizetési felhívás.

Szeptember 1-re új előfizetést nyitottunk „A TENGERPART”-ra, amely Fiume egyetlen számottevő magyar napilapja s jól értesültsége valamint őszinte s törhetetlenül sovén magyar politikája miatt méltán számíthat minden magyareMBER támogatására.

Aki még nem előfizetője lapunknak, siessen leróni azt a kötelességét, amelylyel minden magyar ember a közjóért munkálkodó magyar sajtóval szemben tartozik.

„A TENGERPART”

most már ötödik esztendeje szolgálja mindenkitől függetlenül az országnak ezen a végpontján a magyar nemzeti és gazdasági érdekeket s mennél erősebbé tesszük, annál jobban felelhet meg nagy hivatásának.

Előfizetési árak:

Egész évre 24 korona
Fél évre 12 „
Negyedévre 6 „

Telefon 229. sz.

„A TENGERPART” kiadóhivatala.

Vicolo dell'Ospedale
Wurzer-ház I. em.

UJDONSÁGOK.

— **Az abruzzói herceg esküvője.** Rómából jelentik: A napokban fog megjelenni a hivatalos kommuniké, mely az abruzzói hercegnek miss Elkinssel való eljegyzéséről ad hírt. A kommuniké egyuttal végleg megállapítja az esküvő napját és a helyet, ahol a szertartás történni fog. Jelenleg még nem tudják, Rómában, Turinban, vagy Washingtonban fogják tartani az esküvőt. Maga az abruzzói herceg, amellet van, hogy Amerikában tartásák és valószínű is, hogy az ünnepszeg Washingtonban fog lefolyni, ahol a menyasszony családja lakik. A savoyai házat az esküvőn a turini gróf fogja képviselni.

— **Zöldi Elza — a Balla-szintársu at tagja.** Még élénk emlékezetében van az egész ország közönségének, hogy az év tavaszán egy megdöbbentően tragikus eset szereplője és majdnem áldozata lett Zöldi Elza, a temesvárbudai szintársulat hősnője, Zöldi Mártonnak, a neves írónak csudaszép leánya. A művész azóta felgyógyult s jelenleg a budapesti Magyar Színház kötelékébe tartozik.

Mint most értesülünk, Zöldi Elzát Balla Kálmán szintársulatához szerződtette drámai hősnőnek. A jeles fiatal művész tegnap lépett fel először Balláéknaál Kaposvárott a „Vasgyáros”-ban.

— **A vidéki hirlapírás köréből.** Herceg Jenő a vidéki hirlapírás régi munkása megvált a kolozsvári „Ujság”-tól, melyet hat éven át szerkesztett s most saját szerkesztése és kiadása mellett „Erdélyi Ujság” cím alatt napilapot indít, melynek első száma e hó 20-án jelenik meg.

— **A milánói gyermek operett társulat.** Guerra tanárnak nálunk is jól ismert gárdája szeptember 22-től kezdve a pozsonyi Városi színházban játszik. Jelenleg Anconában működik a társulat, mely tavaly annyira megnyerte a fiemei közönség tetszését is. Az idén Pozsonyban még eddig elő nem adott operák is szerepelnek a társulat műsorán.

— **Talált koponya.** Tegnap este felé a szt. Vid templom lépcsőin egy emberi koponyát találtak. A dolog az óváros népe között nagy izgatottságot keltett és mindenremű fantasztikus hírek keletkeztek a koponya eredete felől.

Egy pár ember a mentőállomásra vitte a koponyát s ott megállapították, hogy az egy körülbelül harminc évvel ezelőtt eltemetett ember fejének a váza.

A templom környéke régebben temető volt s így történt, hogy építőmunkások ásás közben ráakadtak a koponyára.

— **Hát ez mi?** A fővárosi lapok egyöntetűen közlik a következő furcsa hírecskét:

Új magyar nemes. A király Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter előterjesztésére, mint a Magyar Tud. jelenti, Dentai Gomperz Miksa budapesti lakos és Dentai Gom-

perz Zsigmond bécsi lakos nemességét és nemesi előnevét fitesztvérekre Gomperz Emil naeykereskedő budapesti lakosra és törvényes utódaira is kiterjesztette.

Mit jelentsen ez? Először, hát már nem szünetelnek a nemesítések? Másodsor, mióta terjeszti elő a nemesítéseket a — kereskedelmi miniszter? Vagy az történt, hogy a koalíciós kormánynál az efféle ügyek annyira kereskedelmi alapon kezeltetnek, hogy tényleg átutaltatták a kereskedelmi részortba?

— **Öngyilkos kivándorló.** A Hamburg-Amerikai vonal Pennsylvania nevű gőzhajóján utközben egy Hadek János nevű 50 éves magyar utas föbelötte magát, amiatt való elkésredésében, hogy ellopják 100 dollárját. Egy órával később a fűtőházban egy szintén magyar származású Marosán nevű gépész szív-szélhűdés következtében meghalt. Mind a két hoittestet a szokásos szertartások között a tengerbe vetették.

— **Felszámoló trieszti jutagvár.** A Jutifico Austro-Indiano A.-G. (Trieszt) rendkívüli közgyűlést hív egybe, amelyen a vállalat felszámolását fogja kimondani minthogy kalkulái gyarának megvételére kedvező ajánlatot kapott.

— **Magyar-olasz vivóverseny.** Ugy hírlik, hogy olasz vivók nem tudnak beletnyugodni londoni legyőzetésükbe és egy legközelebb Ankonában tartandó magyar-olasz revánsmérkőzést terveznek. A küzdelemre a magyar vivók már most készülődnek Szantelli Italió lovag vivóhelyiségében.

— **Ibsen-színház Olaszországban.** Alfredo de Sanctis, az ismert olasz műfordító és Ibsen-színész az ősszel külön társulatot szervez, melylyel kizárólag Ibsen-darabokat fog olasz nyelven, Olaszország nagyobb városiban játszani.

— **Drágul a kivándorlás.** Berlinből jelentik lapunknak: A német és olasz hajóstársaságok képviselőinek mai konferenciáján elhatározták, hogy a Földközitenger—Newyork vonalon a tarifát azonnal 10 dollárral fölemelik. A különböző differenciákat illetőleg megegyezés jött létre, amelyet egy későbbi konferencia elé fognak terjeszteni, amely e tekintetben dönteni fog.

— **Az államvasut új kocsikat kap.** A Máv. új beruházási kölcsönében gondoskodtak a szállítási eszközök szaporításáról. A kereskedelmi minisztérium még ez év elején felhívta a hazai egyesült vaggongyárakat, hogy 3000 új kocsit elkészítésére adjanak be ajánlatot. Az öt egyesült vaggongyár eleget is tett a kívánságnak és ajánlatában — miután a nyers anyag az országban nem változott — a tavalyi egységárakat kérte. A külföldön azonban jelentékevényen leszállott a nyers vas ára, mire a minisztérium a külföldi olcsóbb ajánlatok következtében értesítette a hazai gyárakat, hogy ajánlatukat csak úgy fogadják el, ha a tavalyi árákból 5 százalék engedményt nyújtanak. A gyárak hosszas tárgyalások után, hogy a megrendelést a hazai ipárnak biztosítsák elfogadták a minisztérium ajánlatát. Kikötötték azonban, hogy a külföldi olcsóbb nyersanyagot onnan szerezhesék meg.

A minisztérium beleegyezett a kikötésbe és az öt egyesült kocsigyárnál 2000 részben fődött, részben nyílt teherkocsit, továbbá 573 két és négy tengelyű személykocsit és 215 kalauzkocsit rendelt meg. A vagonok 1909 és 1910-ben szállítandók.

Az egyesült vaggongyárak tehát megkapták a jó zsiros üzletet, de kiválóan jellemző a nemzeti kormány nagyhangon hirdetett iparpártolási akciójára, hogy hozzájárult a szükségelt nyersanyagok külföldről való beszerzéséhez. Ezzel az intézkedéssel igazán nagy hálaára kötelezték a magyar vasgyárakat.

— **Az idei szüret és a borpiac.** A szőlők állása ugy Dalmáciában, mint Isztriában általában kifogástalan. A bogyó mindenütt kitünően fejlődött és már igen korán megérett, úgy hogy Dalmácia némely vidékén már szeptember 8-én kezdtek meg a szüretet, de mindennél sokkal korábban mint tavaly. Mennyiségre nézve harminc százalékkal bővebb szüret várható, mint az elmúlt évben, de vannak vidékek, ahol a tavalyinak duplája is megtermett. Az új bor minőségét illetőleg még biztosat nem lehet tudni; abból következtetve, hogy betegségek sehol sem fordultak elő, feltehető,

hogy jobb lesz, de semmiesetre a tavalyi mögött nem marad el. E hó közepén már Dalmáciában a hivatalos szüret is mindenütt megkezdődött, csak a vörös borok sajtolása nem fog e hó vége előtt megkezdődik. Ujborra üzletkötések még nem történtek; ennek oka abban rejlik, hogy a termelők csak nehezen szánják magukat arra, hogy a tavalyi magas árakat több mint a felére leszállítsák, pedig előbb-utóbb kényszerítve lesznek, mert a kereskedők eddig bizony nagyon idegenkednek mindenféle vételtől. Nem hihető, hogy a szőlő ára 9—10 koronánál magasabb legyen, sőt helyenként már olcsóbb ajánlatot is tesznek. A borból még elég agy készletek vannak, csak Dalmáciában kb. 100.000 kl-re tehető az óborkészlet, azonban óbort egyáltalán nem keresnek.

— **Térzene.** A városi zenekar ma este 8 és fél órakor az Adamich-téren hangversenyt ad a következő műsorral:

Concordia — Induló.

Thomas — Fantázia „Mignon”-ból.

Boito — Fantázia „Mefistofeles”-ból.

Ponchielli — Szimfónia az „I promessi sposi” c. operából.

Lengyelke.

— **A kikötőből.** Szeptember 18. Indult: „Franz Ferdinand” osztrák gőzös Kobeba 1800 tonna cukorral és 180 tonna cementtel; „Alleanza” olasz gőzös Triesztbe üresen.

— **A Jellacsicsok visszaérkezése.** A helybeli Jellacsics-ezred három százada ma visszaérkezik a nyári hadgyakorlatokról Fiuméba.

— **Lezuhant a hajófenéke.** A kőolaj-kikötőben horgonyzó „Alleanza” nevű olasz gőzösön tegnap délután 2 óra felé súlyos szerencsétlenség történt. Gaetano Ferenc hajómunkás egyensúlyt veszítve a hajófenékebe zuhant, úgy hogy a mentőknek kellett az eszméletlen ember elszállítani. A kórházban megállapították, hogy súlyos beiső és külső sérüléseket szenvedett.

— **Az új csatahajó vizreboctatása.** A képviselőház elnöksége tudomására hozza a képviselőknek, hogy a haditengerészet parancsnoka meghívta a képviselőházat az „Erzherzog Franz Ferdinand” csatahajónak szeptember hó 30-án a Trieszt melletti San-Marcoban leendő vizreboctatási ünnepségére. A képviselőház elnöki hivatala felkéri az ezen ünnepen részt venni kívánó képviselőket, hogy elhatározásukat szeptember hó 23-ig a képviselőház elnöki hivatalával tudatni sziveskedjenek, hogy az elnökség intézkedhessék a szükséges meghívók kiállítására és elküldésére iránt. A haditengerészet parancsnoksága ugyanebből az alkalomból külön meghívót küldött a főrendiház tagjai részére Dessewffy Aurél gróf főrendiházi elnöknek, aki most körözvényben tudatja ezt a főrendiház tagjaival és kéri az ünnepszegen részt venni szándékozókat, hogy bejelentéseiket folyó hó 21-ig közöljék a főrendiház titkári hivatalával.

— **Hitoktatás és mozgóképek.** Velencéből írják: A Morosini-palotában több nagy olasz egyházmegye képviselője érdekes összejövetelt tartott, amelyen azt vitatták meg, hogy a hitoktatás céljeira lehetne-e használni vetített és mozgóképeket, fekete és színes kivitelben. Egyhangulag állapodtak meg abban, hogy különösen a kinematográfot kell bevinni az elemi hitoktatásba. Franciaországban már készíti is a megfelelő lemezeket. A némileg konzervatívabb olaszok ugyan attól tartanak, hogy a gyermekek érdeklődését azok a képek el fogják terelni a tulajdonképeni hiterkölcsei oktatástól, de végül mégis kívánatosnak tartották ennek az érdekében azt modern technikai vivmányt. Továbbá föl fogják hívni az összes olasz egyházmegyéket, hogy csatlakozzanak ehhez a velencei mozgalomhoz, s e célra nemzeti bizottságot is alakítottak. Majd ugyancsak a Morosini-palota háziszínházában be is mutattak bibliai és más vallásérkölcsei tárgyú kinematográfokat, teljes sikerrel, úgy, hogy a jelenlevők most már lelkesen állanak ennek a legmodernebb pedagógiai eszköz terjesztésének szolgálatáa.

— **Jó alkalom háziasszonyainknak.** A Newyork áruház (Fiume, Via Andrássy 1) az idény előrehaladására és nagy árukészletére való tekintettel zsefir-ingekeket, turista-ingekeket, nyakkendőket és mindennemű egyéb fehérneműt mélyen leszállított áron ad el.

— **A kereskedelmi kamara ülése.** A fiemei kereskedelmi és iparkamara folyó hó 18-án pénteken délután 6 órakor saját helyiségében ülést tart, melynek napirendje a következő:

1. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter nyilatkozattétel végett leküldött törvénytervezete a kisbirtokok és az otthon védelméről.

2. A kamara véleményének megnyilvánítása a helyi érdekű vasutakról szóló törvénytervezet reformjáról.

3. A kereskedelmi miniszter átiratban megküldi az új ipartörvénynovella második részét.

4. Ugyanazon minisztérium bekéri a kamara véleményét a vasárnapi munkaszünetről szóló új törvényjavaslatra nézve.

5. Határozathozatal a tervezett új vasuti üzletszabályzat dolgában.

Távirat ◀▶ Telefon.

A legfelsőbb napiparancs.

VESZPRÉM, szept. 18. A délután megjelent legfőbb napiparancsban a király Ferenc Ferdinand főhercegnek valamint az összes fegyvernemek parancsnokainak, tisztjeinek és legénységének legfelsőbb megelégedését fejezi ki a csapatok mintaszere kiképzéséért és kitűnő tartásáért.

A veszprémi hadgyakorlatok.

VESZPRÉM, szept. 18. Őfelsége ma reggel 8 órakor Bolfras tábornagy és Kerzl udvari orvos kíséretében Veszprémből udvari hintón a hadgyakorlatok színhelyére hajtatott, ahol már Ferenc Ferdinánd főherceg várta. A főherceg tegnap 16 óra hosszat ült nyeregben megszokás nélkül és ma reggel már fél négy órától kezdve kísérte figyelemmel a hadgyakorlatok menetét. Ő felsége megérkezése után Ferenc főherceg automobiljára szállt, amelylyel végigjárta a hadgyakorlatok színhelyét és nagy érdeklődéssel szemlélte a csatározásokat. Fél tízkor lefuvatott a király és a köréje gyűlt tábornokoknak és törzstiszteknek legmelegebb elismerését fejezte ki a hadgyakorlatok kifogástalan lefolyását. Majd a csapatokat elvonultatta maga előtt. Az elvonulás után a köveket mondta a körülötte álló tábornokoknak:

„Sajnos, az idén már keveset láthattam a hadgyakorlatokból. Öreg vagyok már, gyöngék a szemem.”

Ezután hintójára szállt és visszahajtatott Veszprémbe.

Szerencsétlenség az állatkertben.

BUDAPEST, szept. 18. A budapesti állatkertben ma súlyos szerencsétlenség történt, mely valószínűleg egy ember életébe kerül. Szokola István állatkerti őr ma bement az egyik elefánt ketrecébe, hogy az állatot tisztogassa. Miközben kefével dörzsölte a hatalmas állat testét, véletlenül hozzáért kefével az ormányához, mitől az állat annyira feldühösödött, hogy az őrt odalökte a ketrec vasrácszatáéhoz és agyarárt testébe döfte. A szerencsétlen embert, kinek tüdejét teljesen átszurta az elefánt, haldokolva vitték a kórházba.

Wright is lezuhant.

WASHINGTON, szept. 18. Orville Wright ma repülőgéppel újból felszállt a katonai erőd közelében. Vele együtt rajt ült a gépen Lepridge aeronauta is. Már négyszer körülbegették a katonai erődöt, midőn egyszerre a gép jobb csavarja eltört. Minthogy a bal csavar tovább forgott, a gép felfordult és azután lezuhant. A bennülők kiestek és Lepridge halálra zúta magát. Wrightnak a jobb karja törött el, azonkívül a csípőjén szenvedett súlyos sérüléseket. Esméletlen állapotban vitték a lakására. A gép teljesen összetört.

Felrobbant ágyu.

MADRID, szept. 18. A közelben tartott tüzérgyakorlatoknál ma egy ágyu felrobbant. Tizenöt tüzér halálosan megbesült.

Ismét a kóbor cigányok.

BARCS, szept. 18. A közeli Ugrác nevű szlavoniai telepen, melyen legnagyobb részben magyar telepesek laknak, kóbor cigányok megtámadták több házat, melyeknek gazdái kinn a mezőn dolgoztak. A házakat teljesen felforgatták és kirabolták és azután a Dráva mellett előre elkészített csónakon elmenekültek.

Anyagszállítási hirdetmény.

A pólai cs. és kir. tengerészeti arzenál számára az 1909. évben szükségelt anyagok biztosítására beérkező lepecsételt ajánlatok felett az alant felsorolt tételek számára 1908. október 15-én d. u. 4 órakor versenytárgyalás fog tartatni a cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságánál.

A szállítandó anyagok következő tételekre és egyesek közülük csoportokra vannak felosztva:

- Sorsz. I. Deszkák és pallók fenyő és vörösfenyő fából,
 „ II. Festékek,
 „ III. Tisztító gyapot,
 „ IV. Bőrárak,
 „ VI. Lenolaj,
 „ VIII. Közönséges mosószappan, gyertyák paraffinból és stearinból és stearin-gyertyák,
 „ IX. Seprők,
 „ X. Kefék,
 „ XI. Faszén,
 „ XIII. Nyersrudak, drót, lemezek és szögek rézből,
 „ XIV. a. Rézcsövek,
 „ XIV. b. Sárgarézcövek,
 „ XV. Nyersrudak, csiszolt lemezek és burkoló lemezek Muntz-féle sárgarézből,
 „ XVI. Kaucsuktárgyak,
 „ XVII. Sárgaréz nyersrudakban, hengerelt rudakban és lemezekben, sárgarézdrtől,
 „ XX. Vékony kötélneműek, valamint egyéb hasonló készítmények kenderből,
 „ XXI. Vastag kötelek és kábelszerűen vert kötélneműek,
 „ XXII. Zsinegek kátrányozatlan kenderből,
 „ XXIII. Takarók,
 „ XXIV. Hajlékony acél-drótkötelek (flexibles) és szabadalmazott acél-drótkötelek,
 „ XXVII. Nyerskendertömlők.

Minden ajánlattevőnek szabadságában áll ajánlatát csak egy tételre benyújtani vagy külön-külön ajánlatokat tenni több tételre együttesen vagy egyes csoportokra.

A közelebbi különleges és általános szerződési feltételek, továbbá a szállítandó tárgyak jegyzéke és az ajánlati űrlapok betekintheők és beszerezhetők a cs. és kir. közös hadügyminisztérium tengerészeti osztályának irodavezetőségénél Bécsben, a cs. és kir. tengerészeti arzenálparancsnokságánál Pólában, a tengerészeti kerületi parancsnokságánál Triesztben és a tengerészeti különítmény parancsnokságánál Budapesten, valamint a bécsi, budapesti, prágai, püzeni, reichenbergi, égeri, budweizeri, brünni, troppai, gráci, laibachi, klagensfurti, trieszti, zárai, lemergi, krakkói, bródyi, zágrábi, fiemei, debreceni, kolozsvári, brassói, pécsi, szegedi és pozsonyi kereskedelmi és iparkamaráknál, a Gyáriparosok Országos Szövetségénél Budapesten, azonkívül a villachi városi tanácsnál, az olivolaújra nézve pedig a pólai, capodistria, piranói, parenzói, rovignói, spalatói, raguzai, cattarói és castelnuovói városi tanácsnál, illetve községi hivatalnál.

A szállítandó anyagokból, amennyire azt az egyes cikkek természete megengedi, mintagyűjtemény van letéve a cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságánál Pólában, a cs. és kir. hadügyminisztérium tengerészeti osztályánál Bécsben és a tengerészeti különítmény parancsnokságánál Budapesten, ahol a gyűjtemények a hivatalos órákon belül érdeklődők által megtekinthetők.

Szóbeli felvilágosítások a fentemlített tengerészeti hatóságnál nyerhetők.

Póla, 1908. szeptember havában.

A cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságától.

Végeladás.

A felszámolás alatt levő Fiumei Butorgyár Részv. Társ. (Via Macello 6) mindennemű szalon- irodai s kávéházi széket s egyéb butorberendezéseket mélyen leszállított áron ad el.

„DE LA VILLE“
SZÁLLODA, KÁVÉHÁZ ÉS ÉTTEREM
FIUME, DEÁK-KÖRZŐ.

Naponta a hirneves

BARCZA JENŐ

kaposvári cigányprimás zenekarának hangversenye.

Az átutazó és a helybeli magyarság legnagyobb és legkedveltebb találkozó helye.

TULAJDONOS:

SZENTGYÖRGYI FERENC.

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapáry

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Közvetlenül a termelőktől beszerzett magyar borok. Állandóan frissen csapolt kőbányai polgári márciusi s dupla malátásör.

Vendégszobák tengeri kilátással.

A DREHER RYDAL-féle egyesült sörgyárak
részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
Jéggár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör.
A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládában érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládában.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

A fiumei közönség és az idegenek figyelmébe!

—o—

A legelső rendű uri és női

divat-különlegességek

Fiumében kizárólag

Alpron Attilio

czégnél a Corsón kaphatók.

MIRAMARE NAGYSZÁLLÓ

CIRKVENICÁN.

Nyári és téli üdülőhely és tengeri fürdő.

A szálloda közvetlenül a tengerparton,
— a fürdő közelében fekszik. —

Modern berendezés. — Kávéház és étteremmel.

Lift. — Villanyvilágítás. — Olvasó terem.

Hidegvizgyógyintézet. — Meleg házi fürdők.

Figyelmes kiszolgálás

Mérsékelt árak.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.

Kitűnő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak

Az idegenek találkozó helye.

Pálma-Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás ellen.

Kapható **CSIZMÁS DEMETER**

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló közelében.)

és minden drogériában és fodrászüzletben.

FÉRFI RUHÁT VESZ ÉS ELAD és olcsón tisztít s javít szakemberként férfi- s női ruhát

RADAKOVICS DÁNIEL FIUME
Fiumara, a susáki hid mellett.

KORONA VENDÉGLŐ

Tulajdonos: HOPP VINCE.

Az átutazó közönség különös figyelmébe! Kitűnő magyar konyha. Kőbányai világos s barna sör. Tiszta fajborok. Mérsékelt árak.

VELENCE - LIDO

PENSION CORNE D'OR

Egyetlen nemzetközi családi penzió a Lidon, **csendes fekvésben**, gyönyörű kerttel és tágas verandával. Teljesen zanzari mentes.

Kitűnő bécsi és magyar konyha

Teljes penzió 7-10 liráért.

Május, június és szeptember havában mérsékelt árak valamint szobák ellátás nélkül is.

Villamos vasuti és hajóösszeköttetés.

(A hajó kikötő helyétől mindjárt jobbfelé menni).

CRNKOVIĆ

szálloda, penzió és kávéház.

CIRKVENICA.

A fürdő közontján, közvetlen a tengerpart mentén, a mólótól 2 pezcnyirre.

Kitűnő magyar és német konyha.

Kitüntetve a német orvos kongresszus által.

Eredeti magyar és német fajborok valamint Müncheni és Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: **CRNKOVIĆ JÓZSEF.**

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

V. évfolyam!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a melyent eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

„A TENGERPART” minden hirdetése eredménynyel jár.

Kiadóhivatal: Vicolo dell'Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

V. évfolyam!

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg népszerűségét és olvasottságát.

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

ABADIE

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

Felelős szerkesztő: Kovács Ferenc.

Irodai tisztviselői.

ki a magyar és német nyelven kívül némileg az olaszt is bírja, havi 100—140 korona fixummal és gyorsan növekedő mellékjövedelemmel **azonnal felvételik**: írásbeli ajánlatok „Jövő” jellegével a kihivatalba intézendők.

Elsőrendű fehérenemű uri és női

divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag csak

VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

NYOMATOTT: A QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME